

har en aftagende betydning. For det første er der siden 1970'erne gennemført en betydelig decentralisering af borgerrelaterede serviceopgaver fra staten til den (amts)kommunale sektor. Den direkte betjening af borgere vurderes derfor at fylde stadig mindre i den statslige administrati-

on. For det andet vil den fortsatte digitalisering af den statslige forvaltning og administration også i de kommende år mindske behovet for en direkte og personlig kontakt mellem statslige institutioner og borgerne

Boks 1. Udflytning af svenske statsinstitutioner fra Stockholmsområdet

I 1971 og 1973 traf den svenske Rigsdag beslutning om udflytning af i alt 48 statslige institutioner med i alt 10.000 ansatte fra Stockholmsområdet til 16 steder i landet. Udflytningerne var begrundet i et ønske om at afbalancere landets regionale udvikling. Endvidere forventede man positive udviklingseffekter i modtageområderne. Udflytningerne blev evalueret 10-15 år efter implementering.

Udflytningsprocesserne havde haft en række omkostninger for de udflyttende institutioner. Institutionerne havde oplevet store udskiftninger – i enkelte tilfælde op til 90 pct. af personalet – med et fald i såvel effektivitet som i det faglige niveau til følge. Efter en periode på 3-5 år syntes situationen imidlertid at have stabiliseret sig. Personaleomsætningen var faldet betydeligt, men det var fortsat vanskeligt at rekruttere kvalificerede chefer og specialister.

Selv om udflytningerne ikke som tilsigtet havde motiveret private virksomheder til også at flytte ud, havde udflytningerne i en vis udstrækning haft positive effekter for modtagestederne. Samspillet mellem uddannelsesinstitutioner og udflyttede institutioner havde på den ene side givet uddannelsesinstitutionerne mulighed for at udvikle uddannelser, der tiltrak studerende fra det øvrige land. På den anden side havde samspillet forbedret institutionernes muligheder for at spille aktivt med i det regionale udviklingsarbejde. Effekterne vurderedes dog samlet at være marginale i forhold til sammenlignelige steder.

Centralisering af statsadministrationen i Holland

I Holland er man gået den modsatte vej, idet der overordnet er foretaget en betydelig fysisk centralisering af centraladministrationen. Gennem de senest 5 år har man således samlet de statslige administrationskontorer i Haag-området.

Det hollandske Ministerium for Undervisning, Kultur og Forskning flyttede eksempelvis 14-15 km. ud fra Haag for omkring 10 år siden. Som et led i den overordnede fysiske centralisering flyttes ministeriet nu tilbage til nyetablerede lokaler i det centrale Haag.

Man har forsøgt sig med oprettelse af satellitkontorer, hvor formålet har været at bevare statslige arbejdspladser ude i regionerne, og dermed at skabe mulighed for, at medarbejderne kunne bosætte sig udenfor knudepunkterne.

Satellitkontorerne er imidlertid nedlagt efter en periode, blandt andet fordi det viste sig, at personalet i vid udstrækning foretrak at pendle ind til hovedkontorerne. Satellitkontorerne blev derfor ikke som tilsigtet en erstatning for arbejdspladsen i hovedkontoret i knudepunktet.

I nogle tilfælde vil det være muligt at kompensere for ulemperne, således at institutioner, der i udgangspunktet ikke synes egnede til udflytning, kan gøres mere egnede hertil. Det kan eksempelvis ske ved opsplnitning af institutionen, hvorefter rent sagsbehandlende afdelinger kan udskilles og udflyttes uden væsentlige ulemper.

Samlokalisering af flere institutioner (også på tværs af de offentlige sektorer) i samme bygning antages at kunne indebære driftsmæssige fordele. Det vurderes, at samlokalisering af flere, evt. beslægtede, institutioner vil kunne forbedre grundlaget for synergi, videns- og erfaringsud-

veksling mellem institutionerne. Dette vil kunne styrke den samlede kompetenceopbygning i modtageområdet, ligesom det vil kunne forbedre beskæftigelsesmulighederne for medflyttende personale.

Sammenfattende må det konstateres, at en række hensyn må indgå i afvejningen af udflytning. Nogle af de beskrevne ulemper ved udflytning af statsinstitutioner må desuden forventes at være mindre tungtvejende i forbindelse med etablering af nye institutioner eller ved gennemførelse af større omstruktureringer af den offentlige opgavevaretagelse.